

Groddjursinventering i Bräkne-Hoby

Inför detaljplanering av fastigheten Svenstorp
20:1 med flera, Ronneby kommun

Bettina Ekdahl, Per Nyström

På uppdrag av: Ronneby kommun

Ekoll AB

Titel: Groddjursinventering i Bräkne-Hoby. Inför detaljplanering av fastigheten
Svenstorp 20:1 med flera, Ronneby kommun

Beställare: Ronneby kommun
Uppdragsansvarig: Peter Robertsson, peter.robertsson@ronneby.se

Utförare: Ekoll AB
Projektansvarig: Bettina Ekdahl, bettina.ekdahl@ekoll.net
Författare: Bettina Ekdahl, Per Nyström
Version: 2025-04-11

Foton: © Ekoll AB
Bakgrundskartor: © Lantmäteriet öppna data, © Google satellite
Omslagsbild: Våtmark på fastigheten Svenstorp 20:1

Innehåll

Uppdraget.....	4
Aktuella groddjursarter	4
Inventeringsmetodik	5
Groddjur och våtmarksegenskaper.....	5
Landmiljöer	5
Resultat.....	6
Påträffade groddjur och förutsättningar för lek.....	6
Landmiljöer	7
Samlad bedömning.....	8
Litteraturlista	9

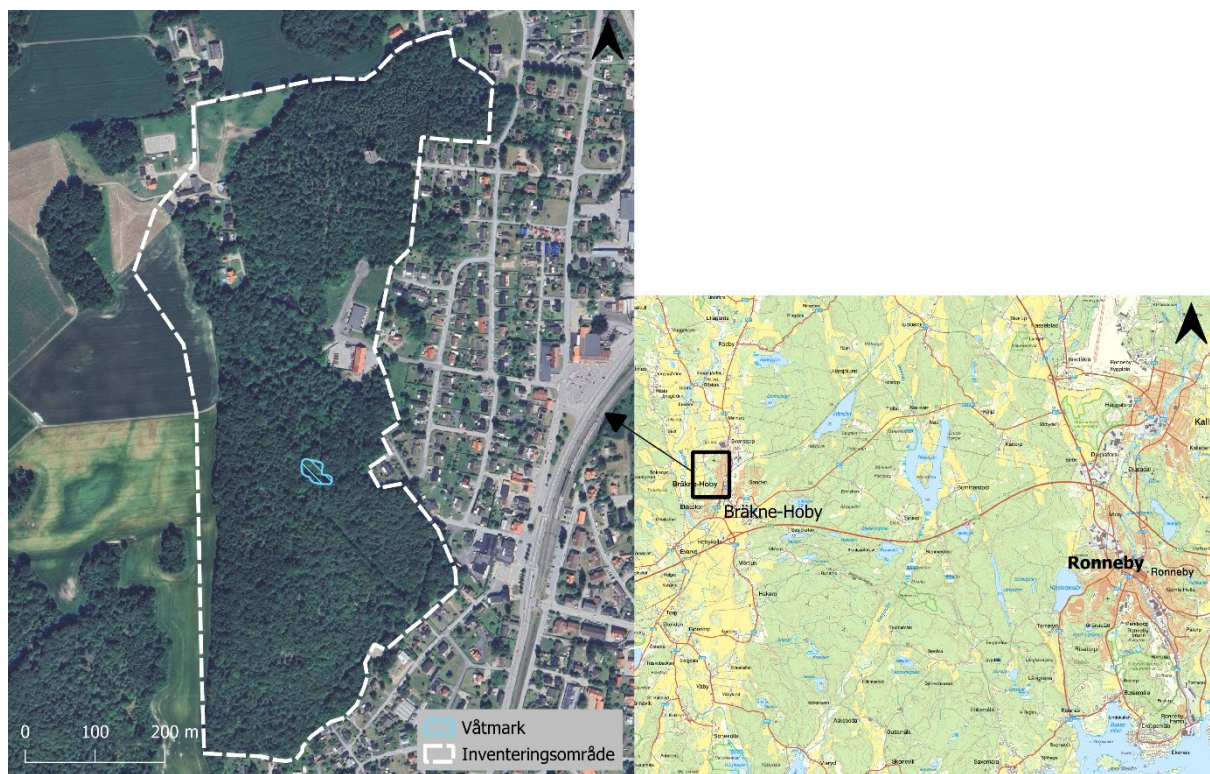
Uppdraget

Ekoll AB har på uppdrag av Ronneby kommun genomfört en groddjursinventering på fastigheten Svenstorp 20:1 med flera i Bräkne-Hoby, Ronneby kommun (figur 1). Bakgrunden till inventeringen är att området ska planläggas för bland annat nya bostäder och en ny förskola. En tidigare genomförd naturvärdesinventering (NVI) 2023 konstaterade att det förekommer en våtmark på fastigheten (figur 1) som skulle kunna nyttjas som lekvatten av groddjur. Denna groddjursinventering syftar till att utreda om våtmarken är lämplig som lekvatten för groddjur, vilka groddjur som förekommer på fastigheten och vilka andra miljöer på fastigheten som är av betydelse för groddjur. Det finns inga rapporter av groddjur på Artportalen på 2000-talet (sökning 2000 till 2025-03-25) på den aktuella fastigheten men det finns rapporter inom spridningsavstånd av vanlig padda och vanlig groda.

Uppdraget berör endast bedömning av områdets värden för groddjur. Inga andra förekommande naturvärden behandlas i denna rapport.

Aktuella groddjursarter

De groddjursarter vars utbredningsområden överlappar med aktuellt inventeringsområde och som därför skulle kunna förekomma inom inventeringsområdet är vanlig groda, åkergroda, långbensgroda (brungrodor), vanlig padda, större vattensalamander och mindre vattensalamander. Åkergroda, långbensgroda och större vattensalamander är fridlysta enligt 4 a § Artskyddsförordningen vilket innebär att arternas livsmiljöer i form av fortplantningsområden och viloplatsen omfattas av fridlysningsbestämmelserna. Vanlig groda, vanlig padda och mindre vattensalamander är fridlysta enligt 6 § Artskyddsförordningen och dessa arters livsmiljöer omfattas inte av fridlysningsbestämmelserna på samma sätt.

Figur 1. Översikt över fastigheten Svenstorp 20:1 med flera som omfattas av groddjursinventeringen. Den inventerade våtmarken är markerad i blått.

Inventeringsmetodik

Groddjur och våtmarksegenskaper

Inventeringen följde de standardmetoder som finns i Sverige för inventering av de berörda arterna (se litteraturlista). Dessa standardmetoder är de samma som används vid exempelvis den nationella uppföljningen av groddjursarter upptagna i EU:s art- och habitatdirektiv, så kallad biogeografisk uppföljning. Tidpunkten för när groddjuren inventerades valdes med hänsyn till de aktuella arternas lekperioder och då respektive art är som mest aktiv med avseende på tid på dygnet och tidpunkt under våren. Alla de aktuella arternas lekperiod överlappar med varandra i april månad i Blekinge län och därför genomfördes fältbesök den 7 april på dagen och den 10 april på natten under, för groddjuren, gynnsamma förhållanden. Datumen valdes med hänsyn till säsongens väderlek eftersom varmare vårväder föredras av lekande groddjur.

Rom av vanlig groda, åkergroda, långbensgroda och vanlig padda eftersöktes dagtid genom att noggrant följa strandzonen runt hela våtmarken. Dagt看 finns även chans att se dessa arter leka, med undantag för långbensgroda. Eftersom vattennivån var låg vid inventeringstillfället, knappt stövel djupt, kunde hela våtmarksområdet undersökas genom att gå genom hela våtmarksområdet. Polariserande solglasögon användes för att öka sikten ner i vattnet då dagsljusets blänk på vattenytan filtreras bort genom glasögonen. Samtliga aktuella arter kan även påträffas leka nattetid. Vuxna djur av större vattensalamander och mindre vattensalamander samt brungrödor och vanlig padda eftersöktes nattetid genom att lysa med en stark lampa i vattnet.

Vid inventeringstillfället mättes pH-värde, konduktivitet och vattentemperatur. För de aktuella arterna av groddjur gäller att när pH-värde sjunker under fem kan reproduktionsskador uppstå, det vill säga rommen dör. Konduktivitet i vatten speglar i detta fall till stor del kalkhalten i vattnet, kalk motverkar förurning. Kalkfattiga vatten har en konduktivitet på under 5 mS/m medan kalkrika vatten har en konduktivitet på över 50 mS/m. Kombinationen av att mäta pH-värde och konduktivitet ger användbar information om förutsättningarna för reproduktion.

Landmiljöer

Under dagbesöket kartlades även lämpliga landmiljöer för groddjur och lämpliga spridningsvägar för groddjur inom inventeringsområdet och hur möjligheterna ser ut för groddjuren att sprida sig till och från området. För att groddjur ska kunna leva inom ett område och ha god bevarandestatus krävs tillgång till ett antal lämpliga lekvatten och lämpliga landmiljöer där de kan finna föda, skydd och övervintring. Kraven på livsmiljöer varierar från art till art men generellt gäller att det inom ett område av någon km² bör finnas 4–5 lekvatten och att vandringar mellan dessa och landmiljöerna inte hindras av vägar och annan infrastruktur.

Groddjur kan göra längre förflyttningar, men vanligen inte längre än 500–1500 meter, även om det finns exempel på där groddjur kan göra längre vandringar, inte minst hos långbensgroda. Groddjur vandrar dock i regel inte längre än de behöver från lekvattnen så länge det finns lämpliga landmiljöer för födosök och övervintring i närheten. De små årsungarna lämnar vattnet ganska omgående och söker sig till lämpliga landområden, likt de vuxna. Ovanstående kriterier bör vara en målbild för att alla groddjurspopulationer ska kunna vara livskraftiga.

Groddjur behöver i regel landmiljöer som erbjuder en kombination av olika miljöer där öppna betesmarker eller gräsmarker samt lövträdsmiljöer. De vanligare arterna vanlig groda, åkergroda, vanlig padda, mindre vattensalamander och större vattensalamander kan även ha bredare miljöpreferenser och kan förekomma i de flesta typer av landskapsmiljöer. Barrskogsmiljöer är i regeln en miljö som groddjur i södra Sverige föredrar i mindre utsträckning framför andra miljöer. Övervintring sker i november-mars på en frostfri plats, exempelvis under död ved, stenrösen, i rotvältor eller liknande.

Resultat

Påträffade groddjur och förutsättningar för lek

Vanlig groda och mindre vattensalamander är de arter som påträffats under inventeringen. Tolv romklumpar av vanlig groda hade lagts i våtmarkens nordvästra del och i samma del påträffades två vuxna hanar av mindre vattensalamander vid nattbesöket (figur 2). Romen såg frisk ut och embryona utvecklades normalt.

Figur 2. Vänster: rom av vanlig groda. Höger: hane av mindre vattensalamander. Fotona är från den aktuella våtmarken.

Vattenmätningarna genomfördes dagtid den 7 april vid 11:00 tiden då pH-värdet uppmättes till 6,0, konduktiviteten till 9 mS/m och vattentemperaturen till 8,8 °C. Vattnet är därmed lämpligt för groddjurens reproduktion med avseende på grundläggande vattenkemi. Däremot bedöms vattnet som relativt uttorkningsbenäget och våtmarken bedöms inte kunna hålla vatten tillräckligt länge för att groddjurslarverna ska hinna utvecklas innan det torkar ut under säsonger med låga nederbörds mängder (figur 3). Vid säsonger med höga nederbörds mängder bedöms reproduktionen kunna fungera för åtminstone vanlig groda vars yngelutveckling är något snabbare än mindre vattensalamander.

Figur 3. Vy över den aktuella våtmarkens olika delar. Vattennivån var låg vid inventeringstillfället och vattnet bedöms som uttorkningsbenäget.

Inga andra lämpliga lekvatten för groddjur bedöms finnas inom spridningsavstånd till den inventerade våtmarken. Landskapet i närområdet har brist på våtmarker. Därmed bedöms förekommande populationer av vanlig groda och mindre vattensalamander som isolerade. Födosökande vanlig padda finns rapporterad inom spridningsavstånd.

Landmiljöer

Omgivande landmiljöer kring den aktuella våtmarken består av en ädellövsskogsmiljö som domineras av bok. Fältskiktet är varierande med typisk vårlundflora såsom vitsippor och stornunneört. Marken är blockrik och delvis kuperad (figur 4). Skogsmiljön (motsvarande naturvärdesobjekt 8 i den tidigare genomförda NVI:n) bedöms som optimal livsmiljö för groddjur med avseende på födosök, spridningsmöjligheter och för övervintring. Däremot går det inte att peka ut några specifika platser för exempelvis övervintring/viloplatser i aktuellt fall eftersom marken är så pass rik på block och sten.

De funna arternas livsmiljöer (viloplatser och reproduktionsplatser), vanlig groda och mindre vattensalamander omfattas inte av fridlysningsbestämmelserna. Däremot går det ej att helt utesluta att arter vars livsmiljöer omfattas av fridlysningsbestämmelserna, i aktuellt fall främst större vattensalamander, tillfälligt kan förekomma i skogsområdet för att exempelvis övervintra. Det förutsätter att det förekommer exempelvis enskilda trädgårdsdammar inom spridningsavstånd där exempelvis större vattensalamander skulle kunna reproducera sig. Förekomsten av lämpliga trädgårdsdammar är däremot ej undersökt.

Figur 4. Typisk miljö kring inventerad våtmark. Lövskog som domineras av bok, blockrikt markskikt och god förekomst av död ved i olika storlekar. Skogsområdet är av mer naturlig karaktär utan intensivt skogsbruk.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen av områdets betydelse för groddjur är att områdets sammanhängande ädellövskogsmiljö (motsvarande naturvärdesobjekt 8 i den tidigare genomförda NVI:n) har optimala förutsättningar för groddjur med avseende på födosök, övervintring och spridningsmöjligheter. Härifrån kan groddjuren sprida sig vidare åtminstone väster- och norrut utan att behöva passera bebyggda områden eller infrastruktur.

Våtmarken fungerar som lekvatten för vanlig groda och mindre vattensalamander (omfattas av 6 § Artskyddsförordningen) under år med högre nederbörds mängder. Större vattensalamander, åkergroda och långbensgroda (omfattas av 4 a § Artskyddsförordningen) finns inte rapporterade inom spridningsavstånd till fastigheten och är inte heller påträffade under denna inventering. Det är därför inte troligt att dessa arter förekommer inom området. Möjligen kan större vattensalamander ha mer tillfälliga förekomster i områdets landmiljöer. Vanlig groda, mindre vattensalamander och vanlig padda bedöms förekomma permanent.

Även om livsmiljöerna för arterna som bedöms förekomma permanent ej omfattas av fridlysningsbestämmelserna finns det möjlighet att visa hänsyn till förekommande groddjur genom skyddsåtgärder. Med tanke på att det inte finns några andra kända lämpliga lekvatten för groddjur inom spridningsavstånd är det betydelsefullt att bevara aktuell våtmark om möjligt. Baserat på tidigare forskningsstudier är det rimligt att bevara ett område med livsmiljöer 50-100 meter kring ett lekvatten för att miljön i sin helhet ska kunna fortsätta fungera optimalt för groddjur (Gustafson med flera, 2011). Skyddsåtgärden kan även vara rimlig eftersom inventeringen ej helt kan utesluta att större vattensalamander kan nyttja områdets landmiljöer för att åtminstone finna viloplats. Detta baseras på att större vattensalamander ofta påträffas i trädgårdsmiljöer och även bedöms som mer vanligt förekommande än åkergroda och långbensgroda i Blekinge. Våtmarkens egenskaper bedöms däremot inte fungera som reproduktionsmiljö för större vattensalamander.

Det finns även möjlighet att förbättra vattenhållningen i våtmarken för att gynna groddjurens reproduktion. Det är också önskvärt att anlägga fler vatten i närområdet för att gynna de lokala groddjurspopulationerna.

Litteraturlista

Ekdahl, B., Nyström, P., Stenberg, M., Hertonsen, P. 2023. Biogeografisk uppföljning av groddjur – handledning för inventering och rapportering. Länsstyrelsen Skåne. (Ej publicerad rapport, men offentlig handling).

Gustafson, D.H., Malmgren, J.C and Mikusinski, G. 2011. Terrestrial movement and habitat use of great crested newts (*Triturus cristatus*). Choosing the best of both worlds. Doctortal thesis no 2011:87, Daniel Gustafson, SLU.

Hallengren, A., Blank, H. 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur. Version 4.0. Naturvårdsverket.